

Iekšējo un ārējo aģentu loma Latvijas ārpolitikas normu veidošanā: Latvijas pozīcija jautājumā par Eiropas Savienības sankcijām pret Krieviju

Māris Cepurītis

Rīgas Stradiņa universitāte, Politikas zinātnes katedra, Latvija

Ievads. 2014. gada 6. martā Eiropas Savienības dalībvalstu vadītāju tikšanās laikā tika pieņemts lēmums ieviest sankcijas pret Krievijas Federāciju, lai atturētu to no tālākas agresīvas rīcības Ukrainā. Kopš 2014. gada marta Eiropas Savienība ir paplašinājusi sankciju klāstu, reaģējot uz Krievijas politiku Ukrainā. Reaģējot uz ES lēmumiem un vēloties uzlabot savas pozīcijas tālākās sarunās, 2014. gada 20. martā Krievija informēja par sankcijām pret vairākām ASV amatpersonām, bet šī paša gada augustā tika ieviestas plašas ekonomiskās sankcijas pret ES, ASV un citās valstīs ražoto produkciju, aizliedzot tās importu Krievijā.

Latvija ir viena no valstīm, kas atbalstīja ES sankciju pret Krieviju pieņemšanu un uzturēšanu. Vienlaicīgi virkne Latvijas uzņēmumu ir cietuši no Krievijas īstenotajām atbildes sankcijām, radot pamatu diskusijai par Latvijas pozīciju jautājumā par ES sankcijām pret Krieviju.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir izpētīt iekšējo un ārējo aģentu lomu, veidojot Latvijas pozīciju jautājumā par Eiropas Savienības sankcijām pret Krieviju. Lai sasniegtu mērķi, pētījums tiks balstīts Nikolasa Onufa konstruktīvisma teorētiskajā pieejā. N. Onufa konstruktīvisma pieejas fokuss ir vērsts uz politikas aģentu rīcību, kas galvenokārt izpaužas runas aktu veidā. Ar runas aktu palīdzību aģenti tiecas mainīt pastāvošo realitāti sev vēlamā virzienā. Izmantojot šo teorētisko pieeju, pētījumā būs iespējams identificēt iekšējos un ārējos aģentus, to nostāju un darbības, lai mainītu Latvijas kopējo pozīciju jautājumā par ES sankcijām pret Krieviju.

Rezultāti. Pētījuma gaitā tika identificēti nozīmīgākie aģenti, kas iesaistījušies kopējā diskusijā par Latvijas pozīciju jautājumā par Eiropas Savienības sankcijām pret Krieviju. Papildus tradicionālajiem ārpolitikas lēmumu pieņemšanas procesa dalībniekiem – Latvijas Republikas Ārlietu ministrijai, citu nozaru ministrijām, Saeimai un Valsts prezidentam – ir novērojama aktīva nevalstiskā sektora, galvenokārt uzņēmumu un to organizāciju pārstāvju, darbība. Tika identificētas arī ārējā aģenta – Krievijas – darbības.

Secinājumi. Pētījumā secināts, ka papildus tradicionālajiem lēmumu pieņemšanas mehānismiem virkne iesaistīto aģentu aktīvi darbojas publiskajā vidē, lai ietekmētu sabiedrības viedokli par Latvijas pozīciju jautājumā par ES sankcijām pret Krieviju. Aģenti, kuri vēlas Latvijas pozīcijas maiņu, uzsver argumentāciju par Latvijas valsts un indivīdu ekonomiskajiem zaudējumiem, ko rada sankcijas.